

проблем з метою підвищення ефективності архівно-бібліотечної галузі; визнано за доцільне запровадити об'єднані семінари та круглі столи, присвячені не тільки історичній, а й сучасній проблематиці (питанням збереженості документів, комп'ютеризації архівної та бібліотечної справ, організації науково-інформаційної діяльності). Віднайдені на сьогодні фактичний матеріал (зокрема, й архівний) уже потребує концептуальної обробки й узагальнення, що могло б бути забезпечено низкою тематичних вузько-проблемних методологічних семінарів. Актуальними видаються й спільні видання бібліотекарів та архівістів історії культури України.

В основу збірника «Архівна та бібліотечна справи в Україні доби визвольних змагань» покладено тексти доповідей учасників конференції.

Сподіваємося, що конференція стане поштовхом до поновлення на сторінках фахової періодики живої дискусії серед архівістів і бібліотекарів з приводу витоків, сучасного стану та перспектив бібліотечної й архівної справ у державі.

Наталія Марченко,
старший науковий співробітник
Українського державного НДІ
архівної справи та документознавства

Книжкова колекція Марти Богачевської- Хомяк у Києві

У науковій бібліотеці Національного університету «Києво-Могилянська Академія» 26 березня поточного року відбулася презентація книжкової колекції, подарованої бібліотеці відомою дослідницею історії України та Росії – професором Мартою Богачевською-Хомяк*. Перша її наукова публікація «1848 р. у Східній Галичині» з'явилася 1964 р. в часописі «Сучасність», а в 1967 – вийшла монографія «The Spring of a Nation: The Ukrainian in Eastern Galicia in 1848», в 1976 – підсумок багаторічних філософських студій «Sergiy N. Trubetsky: An Intellectual among the Intelligentsia in Pre-revolutionary Russia». За значний внесок у розвиток історичної та філософської науки вона одержала стипендії ім. Вудро Вілсона, Фондації президента Колумбійського університету, Фонду Форда та ін. У 1964–1986 рр. – викладач, потім

* Народилася у м. Сокаль Львівської обл. в родині адвоката. Наприкінці 1940-х переїхала в США. Закінчила Пенсільванський університет, аспірантуру в Колумбійському. В 1968 р. захистила докторську дисертацію з історії російської філософської думки XIX ст.

професор історії в університетах Нью-Йорка, Нью-Джерсі, Вашингтона та Гарвардському. Нині веде дослідницьку програму в Національному фонді сприяння гуманітарним наукам у Вашингтоні, читає курси з історії України та Росії XIX–XX ст. в університеті ім. Джорджа Вашингтона.

Важливою складовою реалізації власної концепції вивчення історії України стало дослідження пані Богачевською-Хомяк українського жіночого руху. З цього питання з'явилася серія публікацій в українській та американській пресі, а згодом – фундаментальне видання «Білим по білому: Жінки в громадському житті України 1884–1939». За американський варіант цього видання авторка здобула премію ім. Барбари Гелд Асоціації славісток США, яка визнала його найкращою працею в галузі жіночих студій за 1988 р., та наукову премію ім. Тетяни й Омеляна Антоновичів за 1989 р. Крім наукової роботи, Богачевська-Хомяк веде велику громадську діяльність серед жіночих організацій. Вона – віце-президент Союзу українок Америки.

Тривалий час наші науковці мали обмежену можливість контактувати з їх зарубіжними колегами. Надзвичайно сприяв становленню контактів часопис «Сучасність». Саме навколо нього гуртувалися українські літератори та вчені, які ставили за мету зберегти й примножити творчі традиції українських наукових організацій, осередків, часописів, які видавалися в Петербурзі, Львові, Києві, Празі, Варшаві та ін., а також, на відміну від заангажованих проросійських наукових інституцій в Україні, довести світові існування протилежного наукового погляду на розвиток України. Саме в «Сучасності» вперше було надруковано в 1964 р. розвідку М. Богачевської-Хомяк про революцію 1848 р. в Східній Галичині. Вона – автор численних наукових статей з історії України, міжнародного жіночого руху, розвідок про студентський рух тощо. В публікації «У пошуках історії України» вчена виклала свої методологічні погляди на процес дослідження історії: «історія – це віддзеркалення минулого. І опис сучасних зацікавлень. Вона здатна вчити подвійно – інформувати про минуле і захопити читача зрозуміти не лише минуле, а й думку та світосприймання автора розповіді. На відміну від філософії чи релігії, історія не претендує на подання вичерпної правди чи всієї суті, не бере собі за тему істину, Бога чи досконалість...» (Сучасність, 1990, №11, с. 67–75).

У спільній публікації зі своїм чоловіком Ростиславом Хомяком* «Наші шістдесяті» подружжя високо оцінює «Сучасність» як наукове видання.

* Народився у Львові, а виростав у Канаді, де здобув середню й вищу освіту. У США проживає з 1963 р. Журналіст, працює в засобах масової інформації Канади, США, та України протягом 37-ми років. З середини 1994 р. і до кінця 1995 – консултант у Міжнародному медіа-центрі Інтерньюз у Києві. Нині – керівник проекту регіональних семінарів в Україні.

Серед подарованих бібліотеці НАУКМА книжок та журналів – наукова література з історії, філософії, міжнародного жіночого руху, художня. Всього – 840 од. зб. З масивом можна буде працювати в читальних залах бакалаврату та магістеріуму, інформацію про неї буде вміщено на home-page бібліотеки в Internet.

На презентації з вітальним словом виступив президент НАУКМА В. Брюховецький

Директор бібліотеки Т. Ярошенко наголосила, що у відродженій академії відроджується й бібліотека. Продовжується традиція, започаткована ще Петром Могилою – передача до бібліотеки найцінніших приватних книжкових зібрань. Дари від фізичних осіб, установ та організацій становлять близько 70% сучасного бібліотечного фонду.

Своїми думками про сьогоднішні контакти українських науковців, про важливість надання молоді доступу до великого пласту української науки та культури, що розвивалася поза межами України, поділився Р. Хомяк.

Завідувач кафедри історії професор Ю. Мицик зазначив, що завдяки залученню до читання лекцій відомих дослідників із багатьох країн світу студенти знайомляться з різними науковими школами, різними поглядами на історичні процеси. А спілкування з такими відомими особистостями, як М. Богачевська-Хомяк, допомагає їм у визначенні своїх наукових інтересів.

Пані Марта перебуває в Україні вже рік. У програмі її наукового відрядження – курс лекцій у Києво-Могилянській Академії, ряд важливих досліджень, зокрема закінчено велику працю про діяльність «Союзу українок Америки».

Богачевська відкрила маленьку тязмницю: до справи відправки книжок в Україну долучалася вся її родина: дев'яностолітня мама, доньки – Тая Хомяк-Сальві, випускниця дипломатичної школи Флечер університету Тафтс (працює в ООН) і Дора Хомяк, яка організувала Міжнародний медіа-центр в Києві й закінчує магістерську програму Колумбійського університету.

Книжки та журнали, подаровані бібліотеці М. Богачевською-Хомяк, дадуть змогу викладачам і студентам поглибити свої знання з гуманітарних наук, а головне – познайомитися з різними методологічними підходами дослідження процесів розвитку суспільства.

На презентації виступили студенти – голова студентського наукового товариства Олесь Блажевич та Павло Грицак. Вони подякували за надану можливість користуватися найсучаснішою літературою, а також виданнями попередніх років з історії, яких не мала бібліотека і які стануть у нагоді при опануванні нових курсів зі всесвітньої історії, а також історії України.

Тетяна Ярошенко,
директор наукової
бібліотеки Національного
університету «Києво-
Могилянська Академія»